

Oponentský posudek na magisterskou práci **Zuzany Hubené: Mění se denní aktivita jelenů evropských (*Cervus elaphus*) během migrací v NP Šumava a NP Bavorský les?**

Předložená práce má rozsah 40 stran včetně 8 tabulek a 5 obrázků. Dalších 14 tabulek a 3 obrázky nalezneme spolu s 19 fotografiemi v příloze. Seznam použité literatury čítá 44 položek.

Úvod práce podává hutnou a současně vyčerpávající informaci o sezónních migracích u jelenovitých. Vytčené cíle z této rešerše logicky vyplývají. Proto mi ani nevádí, že nemají podobu testovatelných hypotéz. Vytknout lze autorce snad jen to, že pomíjí problematiku denních změn v aktivitě, přičemž ta tvoří významnou část výsledků.

Kapitola Metodika je poměrně rozsáhlá a obsahuje všechny potřebné údaje plus nějaké nepotřebné navíc - například popis vegetace, s kterou se ve výsledcích ani v diskusi vůbec nepracuje. Jinak mě nenapadá nic, co bych mohl kapitole vytknout, což ve mě vzbuzuje pocit špatně odvedené práce. Ve své chvále musím pokračovat u kapitoly Výsledky. Je logicky členěná i přehledná. Malinko bych protestoval jen proti zařazení části grafů a tabulek do přílohy, k čemuž podle mě nebyl rozumný důvod. Mám proto temné podezření, že autorku k tomu kroku vedly typografické nesnáze. Mé rozladění navíc zvyšuje skutečnost, že ne všechny přílohové tabulky splňují požadavek samovysvětlitelnosti.

O něco déle se mohu zastavit jen u Diskuse. Její těžiště představuje interpretace vlastních výsledků, nevyhýbá se však ani konfrontaci s literárními daty. Co mě poněkud dráždí, je že některé hypotézy uvedené v diskusi mohly být testovány a stát se tak součástí výsledků. Typickým příkladem je vztah mezi datem jarní (ale i podzimní) migrace a klimatickými podmínkami. Bez šance by nebyly ani mírně tajemné krátkodobé přesuny. Co se takhle podívat na vztah jejich výskytu k vzdálenosti příslušných zvířat od turistických tras. U jiných pozorovaných fenoménů chybí i hypotézy. Mám na mysli především, asi největší záhadu – posun doby maximální aktivity vůči východu respektive západu slunce. Přitom se nabízí i nějaké to testování – například potenciální korelace posunů s klimatickými podmínkami. Celkově mám pocit, že je sice diskuse formálně téměř bezchybná, autorka je v ní však velmi pasivní.

Při pohledu na neuspokojivou délku posudku jsem se pokusil dát dohromady alespoň několik otázek.

1. Autorka opakovaně uvádí, že vyšší polohy nabízejí lepší potravní podmínky. Co ji k tomuto přesvědčení vede? Nabízelo by se i jiné vysvětlení pro umístění letních okrsků v hřebenových partiích?
2. Zaujalo mě, že laně využívají zimní obůrky méně než jeleni. Napadá autorku nějaké vysvětlení tohoto fenoménu? Co vlastně v zimě dělají tohoroční mláďata?
3. Z obrázku 3 se zdá, že vyjádření aktivity jako kontinuální proměnné daleko citlivěji zobrazuje její změny. Co je toho příčinou?
4. Není tedy škoda, že tento způsob nebyl použit i pro denní aktivitu? Přiznávám, že jsem zdůvodnění v diskusi (str. 29) nepochopil.

V závěrečném hodnocení musím především konstatovat, že mě předložená práce velmi příjemně překvapila. Po zkušenostech ze seminářů jsem totiž byl spíše skeptický k možnosti dotáhnout ji do přijatelné podoby. Proto musím ještě jednou konstatovat, že práci nelze po věcné i formální stránce téměř nic vytknout. Nicméně si neodpustím jeden jedovatý výpad. Řešené téma (a získané výsledky) považuji za pozoruhodně nezajímavé. Zvláštní zadostiučinění mě přineslo vyvrácení hypotézy o mimořádné energetické náročnosti sezónních migrací. I já bych ještě dnes ušel 10 km bez návštěvy hostince. To však není podle mě to nejhorší. Zůstal bych asi potichu, kdyby podle mého názoru nenabízel hodnocený materiál podstatně atraktivnější otázky – jaké jsou biotopové preference jelenů? Jak jsou využívány kalamitní plochy (ponechané osudu i těžené)? Jak ovlivňuje biotopové složení velikost okrsků? Jaká potravní a odpočinková stanoviště jeleni v okrscích využívají? Předcházející výpad nicméně nezpochybnuje mé celkově kladné hodnocení předložené práce. Nemá proto sebemenší pochybnosti o jejím přijetí k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm výborně.

Č.B. 19.5. 2011

Roman Fuchs

OPONENTSKÝ POSUDEK

na magisterskou práci „**Mění se denní aktivita jelenů evropských (*Cervus elaphus*) během migrací v NP Šumava a NP Bavorský les?**“

Autor: **Bc. Bc. Zuzana Hubená**

Vedoucí práce: **Mgr. Pavel Šustr, PhD. (Národní park Šumava)**
konzultant: **doc. RNDr. František Sedláček, CSc. (JU ČB)**

Diplomová práce obsahuje 61 stran textu včetně tabulek, obrázků, 45 citací použité literatury a grafických příloh.

Diplomatka zvládla přístup k řešení zadaného tématu velmi dobře o čemž svědčí jak forma a členění magisterské práce, tak i její obsah. Předložený výsledek odpovídá požadavkům, kladeným na odborné studie obdobného typu. Odpovídající je i zvolený a postup řešení. Zvláště kladně hodnotím komplexní přístup diplomantky při řešení problematiky. Formální záležitosti diplomové práce je na dobré úrovni a drobné nedostatky nijak výrazně nesnižují její úroveň.

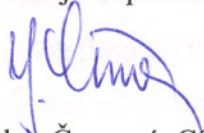
K práci mám následující poznámky. V práci není důsledně dodržována jednotná nomenklatura druhu (na rozdíl od nomenklatury poddruhové) - jelen lesní vs. jelen evropský. Rozdělování forem jelenů žijících v Evropě na poddruhy je ve světle současných genetických poznatků určitým anachronizmem. V několika málo případech není z textu jednoznačné zda se jelenem rozumí druh nebo samčí pohlaví (ze souvislosti se to však dá odvodit). Ve vědecké práci není příliš vhodné čerpat poznatky z populárně naučných publikací encyklopedického charakteru nebo z učebních textů (např. Červený a kol., 2004, Hanzal 2000, 2008), ale z prvotních podkladů. Navíc se domnívám že citace Hanzal 2008 je chybná neboť se jedná o učební text pro myslivecké adepty bez uvedení autorů v titulu. Některé citované zdroje v textu nejsou v souladu s citacemi v přehledu použité literatury (např. Kammermeyer 1977 vs. Kammermeyer, Marchinton 1977), v textu nemají citace vždy stejnou formu. Někteří citovaní autoři jsou uváděni na nelogických místech (např. na str. 19; co má obecná práce Nelsona et al. 2004 společného s konkrétní situací na Šumavě či monografie Lochmana 1985 s rozdílným nástupem říje v NP Šumava a NP Bayerischer Wald). V textu je udávána dvouvrcholová aktivita sledovaných jedinců; sledování jedinci se však ve vegetační sezoně určitě vyskytovali i v tzv. kalamitních plochách či v tzv. suchém lese, kde zcela jistě nejsou rušeni lidskými aktivitami, takže na těchto lokalitách bych předpokládal klasické potravní periody (a tedy i vícevrcholovou aktivitu). Pokud se sledování jedinci přesouvají do vzdáleností okolo 8 km (v

Bavorsku okolo 4 km), dají se tyto přesuny označit skutečně za migrace (i když mají pravidelný sezónní charakter) ? Jak si může být autorka jistá, že mladý jelen, který přešel 25 km z Bavorska na českou stranu Šumavy (viz tvrzení na str. 28) se nevrátil zpět (byl uloven nebo skončila životnost baterií vysílače) ? Diplomantka se v diskuzi zaměřuje na vliv potravní nabídky a pobytu sledovaných jedinců v přezimovacích obůrkách na aktivitu jelení zvěře, postrádám zde však detailnější poznámky k vlivu turistického (př. houbařského) rušení.

I když kritické poznámky nejsou zásadního charakteru, v případě publikování výsledků ve vědeckém časopise je třeba se uvedených nedostatků a nejasností vyvarovat.

Celkově lze označit oponovanou diplomovou práci za zdařilou a hodnotím ji stupněm **velmi dobře**.

V Praze 18.5.2011

Doc. ing. Jaroslav Červený, CSc.
Fakulta lesnická a dřevařská,
Česká zemědělská Univerzita v Praze